

Szerkesztői iroda:

Budapest, német-utca 62. sz. hova a lap szerkesztői részét illető közlemények küldendők. Bérmentetlen levelek nem fogadottnak el. Kiadatlan kéziratok nem őriztetnek.

Kiadó hivatal:

Serény G. Siktánna iparintézte Vácra, hova a lap anyagi érdekeit illető minden közlemény eljuttatható.

VÁCZ

MŰ-
NYELV-
TÁRA

A. Váczi-racónzetbeni

Egy évre 4 frtn
Félévre 2 frtn
Negyedre 1 frtn

Hirdetéseknél 4 hasabos példányt 3 nap Nyitlári közlemények után 15 kr fizetendő. Helyesül 30 kr.
Hirdetéseik és nyitlári közlemények a kiadó-hivatalhoz küldendők.

HELYI ÉS VIDEKI ÉRDEKŰ HETILAP.

Megjelen hetenkint egyszer: VASÁRNAP.

Vác, december 3-án.

Huszonkétezer forint a mai súlyos pénzvezetők között uló összeg, mely akár egyesnek, akár egy városnak jusson váratlanul birtokába, felette örvendés esemény, de egyszermind nagy horderejű s nem csekély gondot okozó kérdés, miként értékesítsék azon összeg leggyümölcsözőbben?

Ilyen örvendés esemény érte városunkat mult napokban, utalványoztatván részére ama huszonkétezer forint, melyet az 1849-iki hadjárat alatt az ellenség tőlünk kicsikart, s mely hosszasan utánjárások, számtalan eredményre nem vezetett kérelmezések után végre Ráday gróf-képviselőnk közbelepte s fáradozása következtében visszakarult szegény közpénztárunkba.

Mi-dőn az ezen fölötte örvendés eredmény ki-videle érdekében köszönetet mondandók, nem teherjük, hogy azon felmerülő kérdéssel ne foglalkozzunk, mint használjuk azt fel úgy, hogy lehető legtöbb hasznot vonjunk belőle és annak elköltését meg ne bánjuk, utóaink által annak elpazarlásával ne vándolassunk.

A városi költségvetés tárgyalása alkalmából általunk közölt két cikkben igyekeztünk hangsúlyozni a minden térenli megtakarítást: De valamint kétség-telen az, hogy a megtakarítások minden téren csak hasznosak lehetnek, elvitázhatlan az is, hogy a megtakarítással a céljt teljesen elérni nem lehet. Belátva ezt, méltányoltuk a költségvetés egyes megtakarításait, s mig némely tételeknél nézetünk szerint még több megtakarítást is lehetőnek tartottunk, másrészt annak tételei nagy részét leszállíthatóknak nem találtuk.

Igen, de a költségvetésben 15373 frt 45 kunyi hiány van, melyet pótdával kell fedezni, s melyet ez idő szerint magunknak kell kiptólnunk. A költségvetést tárgyaló cikkünkben hangsúlyoztuk, hogy e hiány előállításához legnagyobb részben a szenvedő tőkék és azok kamatai járulnak. Jövő évre uli címeken összesen 4131 frt van előírányozva. Legjogosultabb nézet első pillanatra az, hogy e 22 ezer forintból szenvedő tőkénk egy részét fizessük le, mig a megmaradó rész a hátramaradó tőkék kamatai fedezésére tartandók fel.

Megvalljuk, kezdetben nekünk is ily nézetünk voltak. S azok helyességéről meg voltunk győződve. Viszonyainkunk, helyzetünknek gondosabb megfontolása után azonban elvetettük ez eszmét, s úgy találtuk, hogy igaz ugyan, miszerint igen hasznos befektetés volna adósságainkat ez összegből törleszteni

s így a polgárok vállaira nehezedő súlyos pótdadó te-temes részét levenni, de midőn sok fontos, közéletünk terén szükséges intézményeket nélkülözünk, midőn az anyagi eszközök hiánya lehetetlené tesz uli intézkedéseket elgibe léptetni, melyekre városunknak égető szüksége van, lehetetlen a kérdésben forgó nagy összeget adósságtörlesztésre felhasználni engedni. Fektessük az be uly gyümölcsöző vállalatokba, melyek azon pénz kamatait gazdagon fogják meghozni.

Mit értünk mi uli gyümölcsöző befektetés alatt, a következőkben fejtjük ki:

Mind a költségvetés tárgyalása alatt, mind annak előtте közölt cikkeinkben meggyőzőleg mutattuk ki, miszerint egészségügyünk nem csak azon fokon nem áll, melyen állania kelene, hanem egyáltalán szó sem lehet nálunk egészségügyi rendőrségről a hór követelményei szerint. Számosak e téren a hiányok, s azok részleteivel lapokat lehetne teleírunk, röviden jelenleg csak annyit, miszerint e váratlanul nyert pénz egy részét fordítsuk egészségügyi célokra. Bizuk az ügyet szakemberekre, hívjunk egy enquétét össze, s dolgoztassunk ki, vitassunk ki egy elaboratumot, mely az e térenli kívánni válokat felőelve, gyökeresen organizálja elhanyagolt viszonyainkat. Így az egészségügyi rendőség szervezetét, kórházunk kibővítését, — csatornázási kérdést, járványügyi intézkedések elintézése körülüli eljárást stb. oljuk meg zsurgoriság nélkül aként, hogy az megfeleljen egy majd huszszzer lakosu városához kötött igényeknek . . .

Mennyire felel meg rendőrségünk a jelenlegi szervezet keretén belül céljainak, rég bebizonyított dolog. Sokszor és uton utólen haljuk, hogy rendőségünkre hiába költünk, hogy egy igazi rendőség kellene teremtenünk. De nem fogatik fel helyesen, miben rejtik oka annak, hogy rendőségünk nem felel meg céljainak. Igaz, hogy az eddig szerepelt rendőri hivatalnokok személyei is sokban ártalmára voltak rendőségünknek, de cíntársátságának valódli oka abban rejlik, hogy nem e n d ő r i a l o p u n k .

Mindaddig, mig nincs egy alap, melyből a rendőség kiadásait (természetesen a közönség által megtérítendő) előlegezhesse, lehetetlen a legbiztosabb, legszakavatottabb rendőrtörzstől is kívánnunk, hogy csodákat míveljen. Pénz nélkül kárba vész minden ügyeket, minden fáradság, szorgalom, munka.

Ajánljuk tehát, hogy egy rendőri alapot létsítsünk a 22 ezer frt-ból, s ez által rendőségünket életképesse tegyük. Lehetetlen kihagynunk a tanúgyek

...apotát számításaink közül. Sok van, a mi itt be-
 telendő, sokat nélkülözünk tanúgyünk terén. Ime
 polgári iskolánk felállításra teljes szervezése nem
 csekély költséget igényel. Felekezeti iskoláink nem
 felelnek meg czelelünknek. Egyiknek ez, másiknak az
 hiányzik. Városunknak volna feladata, hogy a hiányok
 betöltsé, a szükségeseket, melyekkel nem bírunk,
 létesítse. Itt van erre az alkalom. A 22 frtől jut,
 mert jurti kell egy résznek árva iskolaügyünkre is.
 S azután, ha e, szerintünk három kérdést megoldot-
 tunk, s marad valami pénzünk, fordítsuk azt akár-
 mily, csak ne hiába való célra, törlesszük vele adó-
 ságunkat, kövessük utczáinkat, építsük ki rakparton-
 kunk. De ne feledjük, midőn e kérdésben határozni fo-
 gunk, hogy ily alkalom aligha fog többé eljönni
 városunk történetében, mint e mostani, s igyeke-
 zünk a 22 ezer frt hovatfordításánál megtontoltan oda-
 adni szavazatunkat, nehogy e szép összeget elköltsük,
 s mégsem legyen belőle maradó hasznunk.

Városunk polgármesteréhez. A tanácshoz any-
 nyiszor intéztünk már interpellációt lapunkban a polgári
 iskola ügyének mielőtte íránt haszaltalan, annyiszor töl-
 téntünk képviselőnkre, lépne fel, s kériendő meg, mi ör-
 séleink e tárgyban, hogy tájékozva legyen a közönség, mi oka
 a törvény, s a közgyűlési határozat nem fogantatásának,
 hogy szinte unalmasa is váltunk. Mind haszaltalan; vannak, kik
 csak akármily erős ostromlás sem vezik ki megrögzöttségük-
 ből, mely hallgatást parancsol nekik, s vannak, kik nem sze-
 retik bolygatni az ügyeket, mely őket nem égeti, de ha hoz-
 zási nyulának, talán egyik-másik megérdemlék szorvedő
 csorbát, s így a polgári iskola még mindig csak papíron s
 nem tényleg létezik.

Jelen sorainkkal a megyei tanfelügyelő ur figyelmét
 ohajjuk felhívni e körülményre, s kéri, élne törvényadta jo-
 gával s tekintene bele ez oly mely titok leplebe burkolt ügy-
 be, s járna utána, mi az oka, hogy a felállításai határozott
 polgári iskola október hóban meg nem nyitott; mi oka, hogy
 oly fontos ügy halasztatik; kik, vagy kiken mult az élethe-
 léptetés elnapolása vagy eljétsé?

Az hisszük, a tanfelügyelői intézménynek a népvé-
 előmozdítása, az iskolágyek felügyelése s ellenőrzése első é-
 követlen feladata. — S csakis csodálatunknak adhatunk ki-
 farkazást, hogy a szomszéd fővárosban székelő tanfelügyelő
 újnak még eddig fel nem tűnt, mely módon engedelmek-
 nek nálunk a törvénynek, s mint hajtják végre a képviselet
 által hozott határozatokat. Vagy van a tanfelügyelőségnek tu-
 domása e mulasztásról, s azt rendőn levőnek tartja?

Nem tartozik ide a polgári iskola szükségességét vagy
 az ellenkező vitatni, kérdésé tenni; — itt arról van szó, hogy
 a polgári iskola elrendelt felállításra mind e mai napig késik.

Közönségünk s a tanügy érdekében felvilágosítást ohaj-
 tunk, e elvárjuk, hogy a t. tanfelügyelő urnál nem fogunk
 siket felreke találni, mint találtunk polgármesterünkénél, kit
 oly sokszor interpelláltunk. Egy oly város, mint Vác, nem
 engedhető, hogy egyesek által jétékszerű felhasználással,
 vagy hogy érdekei csorbítva legyenek minden elfogadható ok
 nélkül. Meghajlunk a tények előtt, melyek talán lehetnité-
 ték az iskola felállítását, de mindaddig, mig ilyenek létesíté-
 sérdő meg nem győzetünk, nem lehet elhallgatnunk, s nem
 vádolnunk azokat, kik ez ügyben köztve vagy közvetlen be-
 folyással bírnak, s kiknek langyelmeg ellenőrzése lehetővé te-
 teszi az ily s ehöz hasonló esetek megtörtetését. Tehát ismé-

teljük: felvilágosítást kérünk a polgári iskola ügyének ál-
 lása felől.

Apróságok.

— Pirros ezimánk nyomát,
 Hóval földi be a tél
 Hóval földi be a tél* . . .

Így szól egy régi doborezni diák nóta vége, mely eszünk-
 be jut, midőn ablakunkon kitekintve a fehér hópelyheket lát-
 juk hullani a házak fedeleire s az utra, melyek már fehér
 réteg alá temetvék. Beköszönött a tél, s mi kanadláink hobo-
 gó tűzmel élve, hosszan elcsézzük a hulló pelyheket a meg-
 zízott ablakon képződő jégvirágokat, s úgy elmerengünk rajta.
 Mint egy panoráma vonulnak el előttünk régi, nagyon régi
 képek, melyekre mégis oly jól emléczünk, mintha most lát-
 nánk . . .

Ezidőt tizenöt évvel is ép ily esett a hó december ele-
 jén. Két kis fia, egyik hét, a másik öt éves, az iskolából hazatér-
 tére jól megdobálták egymást hóból keményre gyurt labdák-
 kal, csakugy pufogott. Azek kipirosodott, szemük ragyogott,
 s talpak fázott, de mégsem hagyták el a hideg mulatságot,
 mig a gondos apa be nem vitte őket a meleg szobába s nem
 beszélt nekik oktató s mulatató történeteket oly világszédő,
 hol mindig tél van . . .

— Hanem ilyenkor, tél elején, van a kis gyermeknek a
 hódobálásnál egy sokkal nevezetesebb napjuk, melyről már
 jó előre susognak, beszélgetnek, terveznek.

Laci s Balázs szösszönignek, mit hozhat az i én a Mi-
 kulás? A jó páspók, ki hegyes süvevével, szisz szakállal, oly
 jó barátja a rondas, szorgalmas fűknek s léányoknak, de a
 ki kegyelmet nem ismerve, dugja a vele járó krampusz zsák-
 jába a roz, hanyag gyermekét.

Mint örülnek s mégis mint félnek e naptól előre! A leg-
 jobb gyermeknek is megszólal kelletlen a „kisbíró”. Egy
 egyszer, mászor rossz fűt is tett a tűzre, mely bizonyára nem
 kerülte el az észalt szűrés és törőrtés püspöké figyelmét . . .

S aztán mikor megjelnek, hogy sirnak, hogy bujnak a
 félénkebbek, s mint kaczag Balázs, ki felfedeje, hogy a Mikul-
 lás nem más, mint Kata szülője, atyja kifordított utazó bun-
 dájának öltöze s hogy czukorpapir süvege alól hozott hajsza
 kilátszik. A páspók tekintélye oda van, de a félénk gyerme-
 kek nem akarják hinni az öket hátróttó bátyjuk állításait. . .

Ilyen régi képek futnak végig előttem, midőn az első
 hó esését nézem, ilyen gyermekkori emlékek öbrodhatnak
 akárhány olvasómban is, melyeknek viszhanga oly kelvős,
 oly felvidító, melyeket feleleveníteni czelja e soraink.

Különb nemcsak a gyermekök, de a kik nagyobbakká
 is lenünk a télben élvezeteket. A hosszú, unalmas esteken,
 midőn künn fű az északi szél, és esikörge a hideg, nem a me-
 legre fűtött szobában van barát körbén elfecségnik, elplottí-
 zálunk, megbeszéljük országvilág ügyeit, — kissé kártyá-
 zunk a körbén, kaszindóban, az elmaradhatlan bajtárs, a pipa
 vagy szivar mellett.

S azután jönnek a hók, ostélyek, hol ifjak, lyánkék
 mindent feledve, tánczban lennek élvezetet, érzik magukat bol-
 dogoknak.

Mindez a télnek élvezet közé tartozik, azért én me-
 legem üdvözölöm a hulló hópelyheket, melyek halk zizegessé
 mondják: hó, hó, fehér hó, fehér hó, van-e fűteni való?

Bizony nosznak lennek az idén is, a kik hideg szobában,
 ha egyáltalán valami felől alatt töltendik a től napjait. A ki-
 ket a sors nem részesít azon kegyében, hogy meleg szobához,
 meleg ételhez jussanak, kitől sokféle körülmények összehatá-
 sa elvonja nemcsak azon élvezeteket, melyeket a tél nyújt,
 de egyszerűmind rájuk fekteti azon nélkülözések tömegét is,
 melyek a tél beálltával mindig nagyobb mértékben lépnek
 előtérbe.

Ezeket segíteni, ezek nélkülözéseit enyhíteni, legneme-
 sebb feladat. S e feladat első mindnyájunké, ne feledjük,
 hogy városunk szegényei vajmi sokan vannak, és a től bekö-
 szöntőkor ezeken segíteni mindannyunkunk kötelességint is.
 Nőgyeletünk bizonyára intezkedni fog egy jótékony leve-
 szől.

osztó intézet létrehozása által magasabb feladatát részben megoldani, s polgáraitnak adakozási lehetőséve teendik, hogy minél többen részesüljenek a jövedelményekben.

De most veszem észre, hogy kedélyes akartam lenni, s majdnem vezérezkizserü predikációt tartok. Bocsnát, de a kandalló lobogó lángja mellett jött gondolimat tettem papírra, s nem tettem, ha azok szeszélyes változatosságának nyomai e sorokon is meglátszanak.

Gonosz.

Vidéki reflexiók.

Váczvidékek, decz. 1.

Parturiant montes! A hegyek vajudnak! Nagy fontos időknek nézünk elébe, midőn oly intézkedések vannak születendőben, melyek reorganizálni, reformálni hivatvák az összes közelet minden ágát.

A közelet két főága, a jogállam két legfőbb, mondhatnám életvilágos factora a közigazgatás és igazság szolgáltatás ujjaalkotása tervezetük a legujabb törvényjavaslatok által.

Hazánk mindenha azmi szerencsétlen államok közé tartozott, melyekben e két lényeges factor mindig változott, s mely majd egy, majd más reformatorok kísérleteinek szolgálat színhelyül. Hogy mennyit használtak e kísérletek, látjuk. Előttünk az eredmények, melyekből az folyot, hogy mindig visszahajtottak az elhagyottat.

Igy lesz az uj törvények életbeleptekor is? Oly kérdés marad, melyre előre felelni nem lehet. Mi, kik a vidéken e közelet terén mozognak, kik átélitünk már néhány rendszerváltozást, nem sokat várunk az uj közigazgatási intézkedésektől.

A nélkül, hogy politikába avatkozán, nem lehet bővebben bebecsátkoznom e törvényjavaslatok fejtegetésébe, de a menyire lehet, egyetmást elmondok nézetemből, melyek, mondhatom, viszhangját képezik a vidéki közhangulatnak.

Az uj miniszterelnök mint bülgyér által a közigazgatási bizottságoaktól benyújtott javaslat sok tekintetben kitölti eddigi közigazgatási rendszerünk hiányait, de azok helyett még egyszer annyit ront is. Az eddigi megyei közelet rendes kerékvágásába beletörődvé, a megyei közügyek iránt oly kevesen érdeklődnek, különösen a vidék lakói, hogy a nagy bizottság tagjai az évnegyedes közgyűlésekre is alig mennek be a központba. Mint várható tehát, hogy a közigazgatási bizottság tagjai a gyakran tartandó ülésekre, melyek esetleg több napon át is tartanának, bejőjenek, s ott időznek, midőn most évnegyedben egyszer sem mennek be? S a mi a közigazgatási bizottság quodlibetszerű összeállítását illeti, lehetetlen, hogy megnerjere tetésüdnék. Van abban a társadalmi életben működő mindenféle szakember, kik közül egyik a másik szakmájában barátróni vagy véleményét adni volna hivatva, midőn nem ért hozzá. S a bizottság fejelemi eljárása nem olyan alapra van fektetve, mely nem csak elkedvelten, de határozottan elidegenít mindenkit a hivataloskodástól. S így tovább beszélhetnénk még a törvényjavaslatról, de azokat részben elmondják politikai lapjaink, részben ha mi itt elmondánánk sem érnék el semmit, miután a javaslat nagy valószínűséggel törvénynyé lesz.

Annál melegebben fűdvözöljük mi vidékiek azon mozzalmat, mely jogszolgáltatásunk könnyítését, gyorsítását czélozza. A bagattel-eljárás behozatala nem csekély nyereség, s gyakorlati eredményül leend a vidékre, a mennyiben az eddigi rendszer szerint az igazságot vajmi drágán fizették meg. Bármely csekély ügyért a járás székhelyére, a járásbíróshozh kelle mennünk, s nem elég ez, de csekély értékű kereseteknek lebonyolítására több hónapig, néha fél évig is kelle várunk. Már ha visszaállítatik azon régi rendszer, mely szerint a szolgabírák mint bekehrák szőbdeleg elcintének ügyeket, melyek 150 frtnál kevesebb értékűek, s ha községi bírák ítelhetnek fe-

lebbezés kizárásával 25 frt értékig terjedő sommás ügyekben, ez által nemcsak a járásbíróshozh ügyhalmaza kevesebedik, de a vidék lakóinak, kik vajmi gyakran jönnek azon helyetbe, hogy bírósághoz fordulniok kell, kerek összeg marad zsebbökn.

Hogy azonban ez az intézmény kivetele mily akadályokba fog ütközni, mennyi nehézséggel, mennyi gátoló, hátráltató körülményekkel kellend megküzdenni, azt sejtteni lehet. De ha egyszer sikerülni fog megvetni alapját, ha megismeri az ügyesbajos község annak előnyeit, lehetetlen, hogy meg ne nyerje a közvéleményt, s lehetetlen, hogy ne alkalmaztassék eredményre.

Nem csekélyebb fontossággal bír ránk az uj cseléditörvény is, melynek égető szükségét régen éreztük. Természetesen e törvénynek is vannak oly hiányai, melyek, nem csoda, hogy nem töltettek, a mennyiben a központban, a miniszteriumban, hol a törvények szerkesztetnek, nem ismerik azon bajokat, melyekkel a cselédattaró gazdáknak küzdeni kell. S még egy, szerintünk nem helyes intézkedés az uj cseléditörvények, a gazda és cseléd közötti viszony szabályozására szolgáló intézkedések. Ezek szerint a gazdának oly jogai vannak a cseléd felett, melyek között az önbíráskodás is foglaltatik, hogy a cselédet a gazda önkényének teljesen rabjává teszi. Mig ellenben a cselédnek oly csekély jogok biztosítottak, melyek kitárába helyezik, miszerint a cselédség legjobb esetben megvonja szolgáltatást s alig fogunk cselédséget kapni, kivált mezei munkákra. Mily fontos kérdés ez, megítélheti mindenki, ha kimondjuk, hogy az alkalmas, pontos cseléd a gazdaság fenntartója, s e nélkül gyarapodni mezei gazdának nem lehet.

Még egyről. Az uj reformjavaslatok közt előfordul s méltán első helyet foglal el a közegészségügyi törvényjavaslatok javadás után megszületett szövege. Első helyre tesszük, mert mi vidékiek elég fogalmával sem bírtunk annak, mi a közegészségügy a szó valódi értelmében. Jelenleg nem bocsátokom ennek fejtegetésébe, mi sokat várunk tőle, reméljük, hogy valahára rendes viszonyok közé jutandunk, s egészségügyünk rendezése megvetendi alapját egy egészséges társadalomnak.

-y.-l.

VÁROSI TUDÓSÍTÁS.

6312.
1875.

Hirdetmény.

Az 1876. évi ujczéz összeírásai lajstrom egygyébáltva lévén, az a véderőltől szóló 1868. évi 40 t. c. végrehajtása tárgyában kibocsátott miniszteri rendelet 21. § értelmében a városi tanácsstermben f. évi deczemberből 12-ig oly megjegyzéssel ítéletik ki közszómjár, hogy mind az, a ki

a) valamely kihagyást, vagy téves beírásit bejelenteni, vagy b) valamely hadkötelestnek ideiglenes, vagy tényleges szolgálat alóli felmentés iránti folyamodványra ellen kíván felszólamlani, jogosítva van ez a város polgármesterénél f. évi deczemberből véteig bejelenteni, és indokolni.

Kelt Váczon, 1875. évi deczember 2-án tartott tanácsülésből.

Kialta
Ferber Alajos,
h. jegyző.

Vácz, nov. 22.

(Vége.)

A törvényhatóságok által szervezendő rendőrségnek, mint eddig, úgy ezután is, a fősúlyt a nyers erőre fektetik, pedig már megszűntek, vagy legalább ritkán jelenkeznek az oly erőszakos rablóbandák, melyek ellen nyers erővel kellett küzdeni, most különösen a népesebb városokban inkább előtesen megállapított törv szerinti kint lovások fordulnak elő, s nem

rikén oly utónyomokat hagyva hátra, melyek első tekintetre hibásnak látszanak ugyan, de a nyomozás eredménytelenségét világsan kitűnteti, hogy a nyom csak időnyeres tekintetéből és azért hagyottak hátra, hogy a nyomozás téves irányba tereltesse, ily büntények köztudottan nem olcsó a nyers argy, ide szakavatott rendőrszolgálatok kelnek, kik a ravaszág ellen ravaszággal müködni képesek legyenek; vannak ugyan hitosznak s elismerésüket legyek mondva, ezek között többen, kik elfoglalt állásokat ugyesen töltik be, de ha mind kifogástalan lenne is, a törvényhatóság által oly csekély létszámú munkások, hogy minden ügykezelést daczára az előforduló esetekkel aránylag kevés eredményt tudnak felmutatni, s ha továbbra is a törvényhatóságra bízatik, nem iron lesz remélhető, hogy egy 40—50 ezer lelket számláló városban 3—4 ily rendőrszolgálati állás szerveztessek. — Vannak, kik az állam-rendőrség felállítását azért elzárják, mert a kormány kezébe adva a rendőrséget, ezt veszélyes fejezvénynek tartják, néveltem szerint ez nem egyéb jussza elfoglaltságánál és bürgyénél, melylyel a régi rendszer iránti ragaszkodásokat és a reformok ellen elzárulást akarják palastolni. — Egy abszolút kormánynak, melynek az ugynevezett ingerlo rendőrségre nélkülözhetetlen szükségese van, veszélyes fejezvénye lenne, igenis, de egy magyar kormány kezében, mely a folytonosan együtt álló országgyűlésnek feladta, a rendőrség reform terének keresztvételében segítségüket nyújthat ugyan, de veszélyese az állama néze soha nem válhat.

Ha van akadály, mely az állam-rendőrség felállítását gátolja, az inkább az államnak az időserinti pénzügyi viszonyaiában keresendő, mert tagadhatlan, hogy az állam-rendőrségi szervezet a megékéniel valamivel többe kerülne, de nem áll a föltéves a városi törvényhatóságokra nézve, melyek eddig is maguk tartották a rendőrséget, s a melyeknek teljesen mindegy, ha az eddigi rendőrségre előirányzott kiadást a főváros példájára a kormánynak fizetik, vagy közvetlen maguk adják ki, sőt előnyös, mert eddigi rendezetű minden irányban tetemesen javulni fog, e helyeken az államnak semmivel nem kellene járulni, mert azon részekből, melyek több törvényhatósági jogtal felvállalták a rendőrség fenntartására fordítanak, az állami rendőrséget a fizetések tekintetében is arányosabb beosztás mellett, teljesen szervezni lehet. S reményem szerint, ha az állam pénzügyi viszonyai az állam-rendőrségnek ez időserint általában felállítását nem engedik, hirtelen rozzott kimondaním, hogy minden olyan törvényhatósági jogtal felvállalták a rendőrség fenntartását, az állam-rendőrség felállítását, azt kívánja a polgárok vagyon és személybiztonsága, de különösen a közrend fenntartása, mely kétségen kívül egyik főmunkájja a polgáriadásnak.

y. r.

Ujdonságok.

— **Mértékeltelítő** hivatalunk múlt héten kezdette meg müködését a káptalanosbírás épületében.

— **Neolog.** A váci irgalmas szerzet helyi házában nesterál, a 75 éves Haalix Lázár, kérdemulit házfőnököt s főügyvezetőt győszolja. Az irgalmas szerzet e nevére méltó tagja, hosszú életén át a jótékonyág ércényeinek gyakorlásában tűnt ki, s mint ilyen számos emlékeiben é. Béke porairai

— **Helybeli** lapjaink köreiben több rendbeli változásokat regisztráltak. Így a Spitzer Miksa kiadásában megjelent „Vácvidéki-lap” múlt héten kezdte az eddigi szerkesztő, Ompolyi szerkesztése alatt, lapunk kiadásánál jelenik meg „Vácvidék” cím alatt. Dr. Kiss József a szinte Spitzer által kiadott a Bánáthi név alatt általa szerkesztett „Magyar Jegyző-előfizető”hez alábbi nyilatkozatot küldte Ompolyi úrnak, melynek átvétele végett megkerestettünk: T. Barátom szerkesztő! „Magyar Jegyző” volt szerkesztője és kiadója az általa fölkezelte előfizetői pénzéért előfizetőnek semmi kártérítést, illetőleg visszafizetést nem nyújtott. Kötelességemnek tartom kinyilatkoztatni, hogy Gutenberg ezen korcsfajzatával magam is azért szakítottam meg minden viszonyt, mivel engem is ép azon sorsra részesített, mint a megkarosított előfizetőt. Egyébiránt a lap anyagi viszonyaival soha legkisebb érintkezésem sem volt. Ugy hiszem is elmondhat velem egyútt: Solatium est scireis habere dolorem. Váczen; 1875. decz. 1-én, barátod Dr. Kiss József, a „M. Jegyző” volt főmunkatársa. Ehhez még

csak annyit, hogy e változások bennünket semmi tekintetben nem érdekelnek, s hogy a „Független Polgár” azon híre, misem ha lapunk s a „Vácvidéki-lap” fusjonatnak volna, — hirlap-kacsa.

— **Az időjárás** e hét elején meglehetősen téliesre változott, azonban ismét megenyhült, s a két éjén át esett hó elolvadása folytán, sárgarégenk usznak. Vajjon mikor érjük el, hogy járdánk, melyek két év óta el nem készítették, megóvándnak bennünk a fűtőzónák is az elmerülőből.

— **Gróf Szapáry István**, megyénk főispánja, múlt héten városunkban is megfordult s a varosaznan megtekintette a hivatalos kezelést. Mint a „Vácvidék” írja, ugy a helyben, mint nehány közönség tapasztalt hiányokra már felhívta Szapáry alyspán figyelmét.

— **A tél beállta** rendszeren megenyeheti a közlekedést. Így e hó elejétől a cs. k. dunagőzhajózási társulat beszüntette Esztergom s Budapest közüti helyi hajóknak járását, s most csak Győr és Budapest közt közlekedik egy hajó a meddig a zajtás meg nem kezdődik. E hajó Vácztól lefelé d. u. 2 óra kor indul.

— **A „Franklin társulat”** ismét számos új kiadványát küldötte be nekünk, melyek a szokásos cinnal vannak kiállítva. Mind e kiadványok Szerédy G. könyvkereskedésében megtekinthetők a általa megszerezhetőek.

— **Mint biztos köztűből** értesülünk, a dalkör választimája valahára összehült, s elhatározta az acúto megkezdését. Már karácsony másodiknapján számdékszortik egy hangverseny s daltelny rendezése. Saviból kívánjuk, hogy sikerüljön s hisszük, sikerülni is.

— **Országgyűlési képviselőink** gróf Ráday Gedeon, a váci ipartársulat betegesgyűlése pénzintárok 50 frot adományozott.

— **Vettünk a követező sorokat:** Tiszelt szerkesztő úr! A váci népgyűlést november 20-án rendezett tanácsigaloma azon igen tiszelt adakozói névora beszes lapjaink fölök számban ugyan közlève volt, de midő az előbbség a követező jegyzékem mint részletes nyugtárkat kötelesegenek ismeri a közönség tudomására hozni, kéri azt, szerkesztő urat, beszes lapjaink jövő vasárnapj számba ezeket felvevén: Ifj. gróf Ráday Gedeon úr 45 helyi jegyért volt 50. Prónay Istvánról 10 ftr. Bernath Gyulától 6 ftr. Br. Podmaniczky Leventéről 6 ftr. Majthényi Károlytól 6 ftr. Párkányi Eleköl 5 ftr. Széfer Alfrédöl 5 ftr. Andreánszky Gáboröl 5 ftr. Andreánszky Istvánöl 5 ftr. Somogyi Zoltánöl 5 ftr. Özy. gróf Battányi Kázmérol 5 ftr. Gróf Kőnigsbergöl 5 ftr. Liponiczky Sándoröl 5 ftr. Blaskovits Miklósöl 5 ftr. Szentkirályi Albertöl 5 ftr. Br. Laffert Anatólöl 3 ftr. Br. Podmaniczky Gezanöl 3 ftr. Br. Jáska Gyulától 3 ftr. Br. Rudits Józseföl 1 ftr. 50. Gromon Dezőöl 1 ftr. 50. Ifj. gróf. Ráday Gedeonöl 10 ftr. 50. krral. Összesen 123 ftrall. A terem és szobák festéséhez járultak: Latinovics Albertöl 35 ftr. Ifj. gróf Ráday Gedeon 30 ftrall. Pécs Sándor 2 ftr. Dr. Pauer Béla 1 ftr. Intezői Soma 1 ftr. Pécs Ferenc 1 ftr. M. E. ftr. Tragar Ignácz 1 ftr. Reichenhaller Lajos 1 ftr. M. L. K. 50. Cs. 50. Velzer Kálmán 50. Marossy Ferenc 50. Imrey István 50. Fölsinger József 50. Kiss Albert 50. Nikitsits István 50. Mayer József 50. Velzer Lajos 50. Güllic Sándoröl 50 krral. N. N. dról 1 ftr. Összesen 80 ftrall. A Cutillon jelvényekhez járultak: Gyászó Istvánöl 10 ftrall. Almásy Róza 5 ftr. gróf Gyulay Irma 5 ftr. Rudnyánszky Kálmán 5 ftr. Rudnay József 5 ftr. Matejka plébános 5 ftr. Illek plébános 2 ftr. Marossy Károly 3 ftr. Gosztynyi Jánosöl 14 ftrall. Összesen 50 ftrall.

A pénztárollyi felhívizetke: Gróf Szapáry István főispán úr bekdöl 10 ftr. Latinovics Albin 7 ftr. Br. Rudnyánszky Sándor 3 ftr. 50. krr. Rudnay József 3 ftr. 50. krr. N. N. 3 ftr. 50. krr. Doronicszky Mari 2 ftr. Somhegyi József 1 ftr. 50. krr. Gosztynyi János 2 ftr. Eberl Andor 50. krr. N. N. 50. krr. N. N. 50. krr. Összesen 35 ftr. Mely jótékony adakozásokról ismételve a legalazatosabb köszönetét a népgyűlése nevében nyilvánítya. az elnökség.

Közgazdasázt.

Ha nem eszlődünk, még ez év tavaszán megpendítettük egy czikkünkben azon általunk fontosnak tartott eszmét, venné kezébe ipartársulatunk

Hirdetések.

Hirdetmény.

A püspöki javak igazgatóságára részéről közhírré tétetik, miszerint:

Váczon:

- A „**Fehérló**“ című vendégfogadóbani bor, és pálinkaméresi jog.
 A „**Tigris**“ című borméresi jog.
 A „**Kőhidnáli buki**“ koresmábani bor, és pálinkaméresi jog.
 A „**Fekete sas**“ című bor, és pálinkaméresi jog.
 A „**Háromsziv**“ című borméresi jog.
 Az „**Arany alma**“ című borméresi jog.
 Az „**Arany kéz**“ című félfői borméresi jog.
 A „**Két vadász**“ című félfői borméresi jog.

Nógrád mezővárosában:

A külön és közös koresmákban bor, és pálinkaméresi jog, jövő 1876 ik évi január 1-től fogva szabad kézből bérbeadandók. A bérleti szándékozők az uradalmi igazgatóságúnál bármikor jelentkezhetnek.

Az uradalmi igazgatóság.

Hirdetés.

Jól házból való (12—14 éves) fiu gyermekek felvételnek tanonczokul Serédy G könyvnyomdájában Váczon csillag utca.

Legalább két-három gymnasiumi vagy reáliskolai képzettség megkívánatik.

Hirdetmény

Mely szerint a váci takarékpénztár részéről közhírré tétetik, miszerint:

f. évi december 15-én

d u. 2 óraker az intézet helyiségében tartandó nyilvános

ÁRVERÉSEN

több mindenféle arany és ezüstmentékből álló tárgyak foguak késpenz fizetés mellett eladni.

Kelt Váczon, 1875. évi november 24-én tartott választmányi ülésből.

Az intézeti igazgatóság.

NAPTÁRAK.

1876.

Kaphatók Serédy G. könyv- és papirkereskedésében Vác, csillag-utca, Siketnémák iparintézeti könyvnyomda épülete.

István bácsi naptára. XXI ik évfolyam, képekkel, ára 50 kr. — **Protestans új képes naptár.** új folyam, negyedik év, több arczképpel ára 50 kr. — **Falusai gazda naptára.** XII-ik évfolyam. Szerkeszti Márai Izidor 80 kr. — **Lidérc-naptár.** XV ik évfolyam, képekkel, ára 60 kr. — **Honvéd naptár.** (együttal katonai naptár), szerk. Aldor Imre. IX-ik évfolyam, ára 60 kr. — **Népszózó-naptára** képekkel, Szerkeszti Aldor Imre. VIII-ik évfolyam, ára 40 kr. **Kossuth-naptár.** Szerkeszti Honfi Tihomér. VI-ik évfolyam, ára 60 kr. — **Nemzeti nagy képes naptár** (szelött Jóbárát naptár), VIII-ik évfolyam, ára 1 frt. — **Nők naptára.** VIII ik évfolyam, ára 60 kr. — **Naptár és évkönyv** késpenz és í jegyzők számára. II-ik évfolyam. ára 1 frt. — **Szabadelvi naptár.** Szerk. Deák Kálmán. I-ő évfolyam. képekkel, ára 50 kr. — **Iparos naptár.** Szerk. Gelléri Mór. képekkel, ára 50 kr. — **Zsidó évkönyv.** Szerk. Kiss József. képekkel, ára 1 frt. 50 kr. **Neuer illustrierter Volkskalender für Ungarn u. Siebenbürgen.** X. Jahrgang. Gehöllet 50 kr. **A magyar nép naptára,** szerkeszti Tatr Péter, ára 20 kr. — **Kis nemzeti naptár,** a magyar nép számára. Szerkeszti Tatr Péter, ára 15 kr. **Neversünt!** Uj humorisztikus naptár. VII-ik évfolyam, ára 40 kr. — **Határvidék-naptár.** mindennemű hívtalnokok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, utazók és üztek számára, hasznos jegyzetekkel és 365 írtessel lappal elátva, írőpapíron és kemény kötésben, ára 1 frt. 20 kr. — **(Terminkalender für Advokaten, Notäre, Doktoren, Oekonomie-Beamte, Reisende und Geschäftleute, steif gebunden mit 365 leeren Einschreibbättern auf Schreibpapier.) Naptári jegyzék, könyveske gazdák számára.** V-ik évfolyam, ára 1 frt. — **Roseggger, das neue Jahr.** IV. Jahrgang. 60 kr. — **Uj itali naptár,** egész ív, ára 20 kr. — **Neuer Wandkalender, ein ganzer Bogen** 20 kr.

A váci ipar- és kereskedelmi hitelintézet,

az elzálogosított s lejárt arany és ezüst tárgyakra az árverést f. é. december 13-án tartja, saját helyiségében a sáros-utczában.

A „VÁZ”⁶⁶ TÁROZÁJA.

Hozzá!

Oh, ne menj, ne távozz még el tőlem,
Csak egyszer tékiem le rólad!
Csak egy perczig hadd merengök még el
Stóé szemidnek sugarán!
E sugáron, melynek mely tüzetől
Köblömet hehulni érezem.
Mely egy világot napugsárgáknál
Vonn! majdan vég felétem!

Igen, te vagy életnekem napja
Élőző szerelmem kök egén...
Képedet kioldhatlan betűkkel
Szávon rogtelibe véssem én...
E köp fog felidatolni engem.
Ha az ötletet kiderítem
Nád gondokra, keves, égi angyal,
Nem lesz oly nehéz a küzdelem!

S háj csak álmában bírlak téged!
Távolban, elérhetetlenül!
Míden, mint egy szízi olárlépet,
Fényes díszsárg óvező körül...
Ha szédülök a tünemény alól,
Képed meg is oldtam lebeg.
Mert szerelmem tiszta, szent hevével
Mélyen emlékeim veszték! —

És nem ott ki emlékenből semmi —
Velen szállás a ráig földre le...
S ha továbbon leltem porhüvelyét
Élőfői a néma sír roge;
Akkor is csak róhad álmodozva,
Porlik éke mög hűleg tetesem,
Ha miként egy tudalági angyal,
Akkor is meg megjönz nekem! —

Bánfalvy Lajos.

Shakespeare és „Lear király”-a.

Tanulmány, írta Mephistó.

(Folytatás)

A Gloster család legzorosabb összefüggésben van a scelekvény fejlődésével, különösen pedig, mint már mondtuk, az ellentét meg határozottab vonásokban tünteti ki a szereplőket. Lear hálaiban leányai által taszították el, míg Glostert Edmund, természetesen a büntalja meg. Lear túnbőlök szeszélyessége s természetessége s félmeje eji a végveszélybe. Ily kapcsolatban áll a két jellem, mindkettő különböző vonásokkal. Mert míg Lear megőrül, addig Gloster szívószabó, szerencsétlen állapotban is eszméletlen marad. Lear őrlítésében rémes dolgokat lát és beszél, de ereje nem török meg. — azalt Gloster nem bírja meg az iszonyú állapotot, s öngyilkossá akar lenni, hogy így szabaduljon a szenvedéstől. . . .

Gloster fia — Edmund, egyike a legzorosabb, romlotabb személyeknek, kiket Shakespeare lángelmeje teremtett. Richard és Jágo személyesítőjének lehet Edmundot mondani, mert mindkettő jellemvonását egyesíti magában. Amár testileg szép, erőteljes, ép alak, (s ebben különbözik Richardtól) amár úgy szereti őt apja, mint a legzoveves gyermeket, ő mindezzel nem gondol, a természetét imádjá, törvényeinek hódol, le akarja rontani a szokás bilincseit; mért kellene neki a rövidebbet húznia — úgy mond — mert tán tíz-tizenöt hónapnál bátyja után születte? A daemóni lény kezében tartja a hiszékeny apát, a nemes, semmi rosszat nem sejtő bátyát. Mint egy mápat, a taláékony áruló, ki a legeszenb családú költökeket egy rántásra szétszaggatja. Az atya kebeléről letepi gyermekeit, kiátkoztatja azt vele, szivébe cpát és mérget önt, mindzet a legpokos bűnök méréséggel. De neki ez nem elég. Ő a törvényes örökös már, az apa keizeresen szereti, ő meg többet kíván. Gloster,

ter, a nemes jószívű apát elárulja Cornwallnak, midőn az neki felfedezi titkát, — szabadulni akar az atyától, ki neki utjában van, mert korlátlan ura akar lenni birtokának. S a mi még iszonyúbb, e mellett mindig a legengedelmesebb fűtása. Gloster megvakítottával szabad lesz előtte a tér. Magasra tör; amár nem nyilvánítja, de titkon az uralkodásra vágyik, legalább az tünik ki tetteiből. Mindkét nővérem hűségét csak szik. Gonerillel titkon házasságra kell, s már el akarja enni ferjét rétetni láb alól, midőn megkondul a boszu órája. A leg szedő költői igazságszolgáltatás, midőn a méltatlanul szenvedő Edgar kezei alatt vess el a szőnyveteg.

Goneril, Regan és Edmund a három a gonoszabbban nagyszerű alak. Az önzés megtestesített alakjaiban, mely céljainak elérésére nem retten vissza a legiszonyúbb eszközöktől sem. Edmund mindenesetre leghidegebb, leggonoszabb. Bírja a két nővér szerelmét s hidegen számítja, melyek lehet inkább hasznára; végre Gonerile csik választása, mivel alul reményli céljait elérheti.

Hogy e tragoedia fejtegetése teljes legyen, még a két megragadó, magasztos Shakespearei alakról kell szólanom, kikben a tiszta önzestelen szeretet, a szenvedélyek és kitarzás lakozik; kétszeres Brümmele siettünk a szenvedélyek és hisztériáknak által vezetett személyek köréből. Edgar és Cordeliahoz, kiknek jelleme felmértetiz bennünk, s a nagyot s szépet csodálni megtanít. Edgar, Glosternek fia, először mint igyentelen egyéniség lép fel, ki Edmund iránt nagy bizalommal viseltetik s szereti atyját — mindkettőhöz valódi érelem csatolja. De a boldog napokat egyszerre megzavarja Edmund pokoli terveivel, tanácsra fut a bősült apa elől a semmi rosszat nem gyantó Edgar, midőn egyszerre kitaszítja látja magát az emberek társaságából, — átjárja, mily iszonyuan megaláta őt Edmund; tudja, hogy atyja elátkozta s száműzte; rétejekben hallja az földzők vad lármaját, tudja, hogy minden átjárás őrszem alatt áll, s ő a halál fia, ha megismertetik. De mindezt nem retenti meg; bekövetkeznek a szomorú, sötét nyomorok napjai, s most válik el, ki a szűrlő, a rendületlen férfi. Bétrau néz a jövőbe; hogy életét megmentsse, boldok koldusnak teszi magát, s mint felőrült barangója be hazája téreit. Mint szegény Tamás tölti kívül amaz iszonyu éjet, midőn az örült, többnyelvű vezetett Learral találkozik. Nem esik ki szerepéből, egyesen játsza azt, nem esik kétségbe, nem átkozódik. Mint Lear, hanem látva a szerencsétlen királyt, ért vesz magán, elledeti szenvedésit, s nemes megnyugvással kiált fel: ha főbőjnek is szenvednek velünk: kis bajnak látszik, mit mi szenvedünk! A szenvedélytelen, nemes természet győnyőről vonásokban rajzolódik élénk, midőn a szerencsétlen szemelivelágot megfosztott apával találkozik. Az, ki oly hiszékeny volt a rágalmatnak engedni, ki édes gyermekét meg sem hallgatva, eltusztatá magát, most itt áll, szeméitől megfosztott gyámolatlan, világtalan agg kétségbe esett vonásokkal. Egyszerre felede minden szenvedés, felede a büntalón, igaztalanság; a nemes fiu nem gondol magával, nem nyomorával, csakszerecsentlen atyját látja, neki segíteni, őt gyámolítani egyetlen gondolatla. Ismét mint alakos lép atyja elől s keserűn mondja magában: „hogy tetessen” — rossz mesterég bűnök böhözeletenni gyűlöre mat és önmagunkat! De lelküdi a bűt, ismét elkézi az eszelősséget, s midőn atyja öngyilkossági szándékát felfedi előle, egy gondolat villan meg agyában: megmenteni saját rögesméje által az öreget.

(Folytatjuk.)

A szerelem álma.

Svateci beszély. Fordította: Bánfalvy Lajos.

(Folytatás.)

Szomoruan fűtyöl e esté szél a fák lombján keresztűl, az egész vidék kihaltan látszott. Az egykor — lombok közűl kicékláló kellemes zöld redőnyök — kopartak és szorosan lebotavt voltak. A kluzsbót benőtte a fű, míg a fal hasadékaiban bujt lepte el a moh.

Utasaink ismetelve kopogtak az őv szürke tölgyájián.

A jeladó vaskalpacé ütényei viszhangoztak a házban. Lassu lepte közeledtek, csiszorgva fordult meg a kelyc a roszad zarában, nehékesen nyilt meg az ajtó, melyen belül egy 80 éves agg fogadta az érkezőket.

Tehát megtartotta szavát! — szól szeliden, míg vonásait élnék derültég borítja és ezrel bevezette a jöritést a jó karban tartott termekbe, hol kenyelmükre minden készen állt.

Másnap — gyönyörű tavassal reggelre virradtak — hegy és völgy megifjodva lehelle ki pompás virágillatát, az agg Andrásgyedyd ült a kertbe. Itt minden benőve és elvadulva volt, a nyjas tulipán és márczius ágyak eltűnnek, az egykor oly tisztán tartott szőlő sírján lepedt a vadborító.

Csak egy fésze a kertenek volt gondosan ápolva.

Egy zöld páziosit keresek térség volt ez, bekerítve szépen virágzó mandulalakkal. E virágzó mandulafák középer, e rózsapiros tavasz árnyékában, egy egyszerű szidzsetlen sri emelkedet; csak egy egyszerű fapád volt mellette.

Hét ezüst csengős ütényben hangzott a 7-ik reggeli óra az úrnáz felől — ókor az agg Endre a sírhoz lépve rátrévé az őrségi mandulaágot. — Eliz — szól csendesen — ismét chozomat az ágát; a szerzem álma még is több mint álom — és meg soká ott időzött az agg az egyszerű fapadon.

Midőn este lett, a két öreg a kert végén ült egy lugosban, mely a vadborító lehed és ibolyaszínű boggyóival volt behálózva; az esti pir ígű fénybe borítja a vidéket — csend volt — csak tavoli falvakból hangzott át néha a tavassal szellő szárnyain az esiharang méla kongása.

Töltés meg a kelyhekét Hieronymus — szól hosszas hallgatás után az agg Andre. — Eleteim történetét akarom elbeszélni.

Az ifjú fölött — a kelyhek összekötöttintak és Endre ekkép kezdte:

Körülbelül ötven vagy talán már több év, midőn az apai házaat elhagyva, lelkesületen minden nagy és nemes iránt; szerelmitas szívvél és élnék képzeldőtetéssel; kiéletem az élet piacára, de azért nem voltam mindig boldog.

Magasnos és elhagyatva álltam az emberek közt.

Senki sem volt, ki kellesztőlegem ostoznék — semki szerelmenet elősmerte volna! Szánakozva mosolyogtak fölöttem. Álmodozó, képzeldő voltam előltök.

Oni egy hosszú félvezáradt után sem feledtetem el, mily négy lekésztőlés beszéltem egyszer a népbőloldástól egy tudós emberrel, mely nyugodt maradt ő beszédem alatt, és mint végre azokat boncolás alá, behizonyítva, hogy elvím csak agyemnek és kivihetetlenek. Nem feledtem el, mint tépték ki a kritika mégosaiva kedvenc költőnek képét szívenből, kiert etemet is feloldoztam volna, mint magyarázták föhá kedves ajkának aranyos beszédét, és mint gyanusították. Soha sem feletem el s mint joltak egykor pjskos ifjak egy kutyát a folyóba, csak hogy halakküzdélemben gyönyörködésnek, mint szabadtúrában ki a vízből, és mit hangzott utánam még sokáig a tömeg gúnyhathojata. Aztán magyabva menekültem, könyveim megerekedt. Egy csillagot a másik után láttam elhalványulni azokból, melyek oly eredménytelen csillagok; egyik szépabrándom a másik után folyt köddé össze. Kimagyarázatlan fájdalom von értő rajtam. Tehát minden csak álom! — kiáltam és ilyenkor csendes könyvtáram — melynek abakái a kette nyitlak — volt az egyedüli hely, hol nyugalmat találtam. Nagy és bölcs emberek életiratait olvastam és reményem ismét visszártt.

Végre az ég meghallgatta hosszas imámat. Egy halandóval ösmérkedtem meg a ki megértett.

Albert is csak volt nálam ródsőbb. Bár melyekben edgett benne a lekésdes tűze, de langja csendesebb és tisztább volt. Szívenbe a szeretet honolt, egy tenger, telve megbecsülhetetlen gyöngyökkel, de haborgó hullámok nélkül. Or angyalomna lön; ismét visszaadta egemet csillagaival együtt. Ha lelkesülésem felangolt, ha nagy és nemes ügyek iránt szenvedélyesen fellelkésültem, nálam senki sem ábrít jobban, de egyszersmind lohaszta is a langot, nehogy megárton, és mindezt úgy tevő, hogy meg ne sértsen. Ha hideg ketyékek kiroztak és késége estem halhatatlanság és isteni végezt iránt, ő volt, ki a tompult hórnak visszaadta ruganyosságát. Tízta tekintete előtt minden örök beken olvadit, és halál, rajadalm, gyűlölet, meghasonlás és gyilkolás csak ékterfihetetlen kelkes voltak előtte, nálam senki sem ábrít jobban.

Az alkonyipir mind alább szállt, a vidék sötétebb és halgatagabb lön; a nyugoti ég felől az esznapjásillag tekintett a lugosba. Hieronymus — a romlatlan ifjúság szokott érdekeltségével figyelt a nagyatya beszédére. A két agg Poharai

összeültöktek. Egy szót sem szóltak. Tudták kiért üritik a poharat. Endre fölryatá.

Igy eltem le az N. főiskolában barátom oldala mellett életem egyszob két évét. Hátsóversz vizsgázt volt a polgári eltebe lepet. Fájdalmunk az elválások kimonhatolhat volt, de a levelezés, mely kívádnok ezután kifejldött, szívenket csak szorosabban fűzte egyváshoz. E leveleken, barátom szép és nagy lelke tükrözött vissza. Gyakran sügérözött és fájdalom fogott el, ha meggondoltam, hogy minden ügyeztetem dacára is mály hátra állok eszményképem mögött.

Atuokor egy időköz, melyet, ha le akarám irni, csak szebb világításba hozna Alber képét, elhalgottam e nemes jelen érzékeny vonásait, melyekből egy is elég volt arra, hogy részre minden jó ember rokonszívét meggyerje és szeretetét biztosítsa, és egy oly eseményt térék át, mely egész hosszú életre kioltathatla benyomást gyakorolt, mely mint máslevegéről jövő égi hang, egész lényemet egész a mai napig áthatotta.

Körülbelül ötvenegy év multuolt el, mióta Albert az egyetemről távozott, midőn leveleiből — miután titkaink egymás előtt nem voltak eszrezevém, mint kezd szívenben lassonként bizonyos S. Eliz urhölgy iránt rokonszenv támadni. Előinte derekasan feltekenyű lettem, hogy még másvalaki is látszik barátom szeretetere igényt tartani — és egész lélekéből rigyletem e boldog halandót. De minél tisztábban tñnt fel előttem barátom levelei nyomán Eliz képét, minél bensőbb ismerkedtem meg szellemével, annál nyugodtabb és boldogabb lettem. Igen, ő megérdemelte barátom szeretetét. Oh! még soha egy nő sem hagyott szívenben oly mély benyomást hátra, — meg egy nő sem foglalta el egész lényemet annyira.

Nem azom kellemes érdek volt ez, melyvel szép ifjú és szeretetreméltó hűzöket iránt rendesen viseltetűm, hanem azon tiszta szent áhítat, melylyel oly lényt veszkün körül. Mely égi szellemként — bár vonzó hölgy alakjában — elérhetetlenül és magasan áll fellettük és Albert szerelme, argyany nem a kőkők fellengző phrasissal, hanem természetes egyszerűséggel és házissan, de azért annál vonzóbban írta le.

Barátom beszélhetett rólam kedvesével, mert egyszer levele egyikében mint ösméreltűm üdvözölteit. Oh! ez üdvözletet soha sem feletem el, mint égi hang felszökű körül. Mely szívembe. Tiszább és szentebbetnek éreztem magamat.

Belső hangulatomat nem titkolám el Albert előtt. Nyitlan megvaltoant neki, miszerint lehetetlen, hogy ő Elizt nálammal szenvedélyesebben szerethesse, hogy boldogtalaná tenné a tudatát, hogy ez égi lény másnak esve osztályrésztül. Albert azt felelte, hogy szavaimat nem tarja eslekményemmel összhangzóknak, mert különben már rég meglatogatom volna, hogy Elizt megösmérhessem. Egyszersmind aggodalmat fejezt ki, hogy képzeldősem ismét csalni fog mert, Eliz semmiesetre fölteletti lény, hanem inkább igen csinos szenvedélyes szelleműs leanyka. De ettől fogva mégis ritkábban tón róla leveleiben említet.

Ev mály Va Eliz Albert nejevé lön, ki őt Hársvölgybe hozta hol tetemes birtokain függetlenül gazdálkodhattott.

Ha barátomat nem akartam megérteni, nem halaszthatom tovább latogatásomat.

Egyetemli tanulmányaim bevezéretűvel első kirándulásom Hársvölgy volt.

Gazdag, virágjeltes tavasz volt az ötven év előtti; sok tavasz volt már el azóta leteleten, de ennél szebbire nem emlékszem.

Vágnak boldogban jártam be a vágnak mezőszéget és völgyeket, de minél közelebb értem Hársvölgyhöz, annál hangosabban dobogott szívem kimonhatolhatla gyönyörben.

Hízen ismét láthatom ő t. hosszas olváts után; ő t. ki nem a legdrágább a földön, tantómat — öngyalomat! — ismét gyönyörködöttem a kedves drága vonásokban, melyek oly gyakran mosolyogtak felém vizszt és nyugodalmat bús óráimban.

Kiszámítottam, hogy mióta váltunk el egymástól, és csodálkoztam, hogyan tudtam ez ideig nyugodtan túrni. Ha azonban Elizre gondoltam, hogy mint fogok ez anyagi nélkül szembe mejelelni — kimagyarázatlan csügdésgűzőm vol rajtam ért.

(Folytatás.)

Feloldó szerkesztő: E. Hlász László.

(Lakk: Budapest, v. sz. 62. sz.)